

ES EKOLOGINIŲ INICIATYVŲ APDOVANOJIMAI

Bendroji įvadinė informacija

Augant ekologinės gamybos apimtims, naudojama mažiau cheminių trąšų, pesticidų ir antimikrobinių medžiagų, daromas teigiamas poveikis mūsų klimatui, aplinkai, biologinei įvairovei ir gyvūnų gerovei. Taigi ekologinė gamyba atlieka labai svarbų vaidmenį siekiant Europos žaliojo kurso, strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ ir Biologinės įvairovės strategijos tikslų. Dėl to Komisija iškelė tikslą iki 2030 m. pasiekti, kad 25 proc. ES žemės ūkio paskirties žemės būtų ūkininkaujama ekologiškai ir gerokai padidėtų ekologinės akvakultūros mastas.

Kad padėtų pasiekti šį tikslą, Komisija 2021 m. kovo mėn. priėmė Ekologinės gamybos plėtros veiksmų planą¹. Šiame veiksmų plane laikomasi požiūrio, kad tam, kad būtų paskatų plėtoti ekologinę gamybą, turėtų didėti ekologiškų produktų vartojimo paklausa. Todėl, be kita ko, reikia didinti visuomenės informuotumą apie ekologinės gamybos ypatumus ir naudą. Šiuo tikslu Veiksmų plane numatoma kasmet teikti apdovanojimus, kuriais būtų pripažįstami laimėjimai ekologinės vertės kūrimo grandinėje. 2024 m. tokie apdovanojimai bus įteikti trečią kartą.

Spustelėkite [čia](#) ir sužinokite, kam įteikti ekologinių iniciatyvų apdovanojimai 2023 m.

Ketinama skirti aštuonis atskirus septynių kategorijų apdovanojimus.

- 1 kategorija. Geriausia ekologiniu ūkininkavimu besiverčianti ūkininkė ir geriausias ekologiniu ūkininkavimu besiverčiantis ūkininkas²
- 2 kategorija. Geriausias ekologiškas regionas
- 3 kategorija. Geriausias ekologiškas miestas
- 4 kategorija. Geriausias ekologiją puoselėjantis regionas
- 5 kategorija. Geriausia ekologiškų maisto produktų perdirbimo MVĮ³
- 6 kategorija. Geriausias ekologiškų maisto produktų mažmenininkas
- 7 kategorija. Geriausias ekologiškas restoranas / maitinimo paslaugų teikėjas⁴

Šie nefinansiniai apdovanojimai bus įteikti 2024 m. rugsėjo 23-ąją – ES ekologiškų produktų dieną.

Įvadinė informacija apie kvietimą

- **1 kategorija.** Apdovanojimus **geriausiai ekologiniu ūkininkavimu besiverčiančiai ūkininkei ir geriausiam ekologiniu ūkininkavimu besiverčiančiam ūkininkui** ketinama įteikti vienam ūkininkui ir vienai ūkininkei, parengusiems puikius novatoriškus tvarius ir įkvepiančius projektus, suteikiančius realią pridėtinę vertę ekologinei gamybai ir vartojimui.

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl ekologinės gamybos plėtros veiksmų plano, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX%3A52021DC0141>.

² Įskaitant tiek ūkininkavimą sausumoje, tiek akvakultūrą.

³ Įskaitant tas, kurios perdirba ekologiškus akvakultūros produktus.

⁴ Restoranas (atskiras restoranas arba priklausantis viešbučiui) ir (arba) maitinimo paslaugų teikėjas (maisto ir gėrimų tiekėjas arba valgykla).

- **2 kategorija.** Apdovanojimą **geriausiam ekologiškam regionui** ketinama skirti regionui, parengusiam puikų novatorišką tvarų ir įkvepiantį projektą, suteikiantį realią pridėtinę vertę ekologinei gamybai ir vartojimui.
- **3 kategorija.** Apdovanojimą **geriausiam ekologiškam miestui** ketinama skirti miestui, parengusiam puikų novatorišką tvarų ir įkvepiantį projektą, suteikiantį realią pridėtinę vertę ekologinei gamybai ir vartojimui.
- **4 kategorija.** Apdovanojimą **geriausiam ekologiją puoselėjančiam regionui** ketinama skirti ekologiją puoselėjančiam regionui, parengusiam puikų novatorišką tvarų ir įkvepiantį projektą, suteikiantį realią pridėtinę vertę ekologinei gamybai ir vartojimui.
- **5 kategorija.** Apdovanojimą **geriausiai ekologiškų maisto produktų perdirbimo MVĮ** ketinama skirti mažajai arba vidutinei ekologiškų maisto produktų perdirbimo įmonei (MVĮ), parengusiai puikų novatorišką tvarų ir įkvepiantį projektą, suteikiantį realią pridėtinę vertę ekologinei gamybai ir vartojimui.
- **6 kategorija.** Apdovanojimą **geriausiam ekologiškų maisto produktų mažmenininkui** ketinama skirti ekologiškais maisto produktais prekiaujančiai mažmeninės prekybos MVĮ, parengusiai puikų novatorišką tvarų ir įkvepiantį projektą, suteikiantį realią pridėtinę vertę ekologinei gamybai ir vartojimui.
- **7 kategorija.** Apdovanojimą **geriausiam ekologiškam restoranui / maitinimo paslaugų teikėjui** ketinama skirti MVĮ, kuri yra ekologiškus sertifikuotus produktus siūlantis restoranas (kuris yra atskiras restoranas arba priklauso viešbučiui) ir (arba) maitinimo paslaugų teikėjas (maisto ir gėrimų tiekėjas arba valgykla), parengusi puikų novatorišką tvarų ir įkvepiantį projektą, suteikiantį realią pridėtinę vertę ekologinei gamybai ir vartojimui.

Tinkamumo ir skyrimo kriterijai

1. ES ekologinių iniciatyvų apdovanojimų paraiškos turi atitikti šiuos tinkamumo kriterijus:

a) norint teikti paraišką skirti vieną iš apdovanojimų pirmiausia reikia eiti į svetainę

https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-action-plan/eu-organic-awards_en?prefLang=lt

Svetainėje bus pateikiamos nuorodos į kiekvieno apdovanojimo internetinę paraiškos formą. Paraiškos teikiamos **iki 2024 m. gegužės 12 d. (23:59:59 Vidurio Europos vasaros laikas)**;

b) paraiška turi būti parengta viena iš oficialiųjų ES kalbų;

c) pareiškėjai turi būti juridiniai arba fiziniai asmenys, įsisteigę arba gyvenantys vienoje iš 27 ES valstybių narių;

d) pateikiamas projektas turi būti vykdomas ES ir turi būti aiškiai nurodyta **viena** iš septynių apdovanojimų kategorijų / vienas iš aštuonių apdovanojimų. Tas pats projektas negali būti teikiamas dėl kelių apdovanojimų kategorijų / apdovanojimų. Vienas paraiškos teikėjas gali prašyti skirti **tik vieną apdovanojimą**. Dėl vieno apdovanojimo galima teikti ne daugiau kaip vieną paraišką;

e) ankstesnių konkursų nugalėtojai negali vėl teikti paraiškų dalyvauti 2024 m. konkurse. Ankstesnių konkursų finalininkai, kurie netapo nugalėtojais, gali vėl teikti paraiškas dalyvauti 2024 m. konkurse;

f) projektas turėtų būti arba jau įgyvendintas iki galo, arba tiek, kad vertinimo komisija galėtų jį įvertinti (t. y. fizinio jo įgyvendinimo pažanga turėtų būti pakankamai didelė, kad būtų galima matyti, kiek pasiekti tikslai);

g) konkretūs kiekvienos apdovanojimų kategorijos tinkamumo kriterijai:

- **geriausia ekologiniu ūkininkavimu besiverčianti ūkininkė ir geriausias ekologiniu ūkininkavimu besiverčiantis ūkininkas** turi būti sertifikuoti pagal Reglamentą (ES) Nr. 2018/848⁵;
- **geriausias ekologiškas regionas**. Konkrečių tinkamumo kriterijų nėra;
- **geriausias ekologiškas miestas**. Konkrečių tinkamumo kriterijų nėra; jei mieste yra vienas arba daugiau ekologinių ūkių arba parduotuvių, reikėtų pateikti jų ekologinio sertifikavimo įrodymą. Tas įrodymas turėtų būti pateikimo metu galiojantis sertifikatas;
- **geriausias ekologiją puoselėjantis regionas**. Ekologiją puoselėjantis regionas apibrėžiamas kaip geografinė vietovė, kurioje ūkininkai, visuomenė, turizmo veiklos vykdytojai, asociacijos ir valdžios institucijos sudaro susitarimą dėl tvaraus vietos išteklių valdymo vadovaujantis ekologiniais principais ir metodais;
- **geriausia ekologiškų maisto produktų perdirbimo MVĮ** – įmonė, sertifikuota pagal Reglamentą (ES) Nr. 2018/848, kurios gamyba yra 100 proc. ekologinė ir kuri atitinka MVĮ apibrėžtį⁶ (įmonė, kurioje dirba mažiau kaip 250 darbuotojų ir kurios metinė apyvarta neviršija 50 mln. EUR ir (arba) bendras metinis balansas neviršija 43 mln. EUR). Kooperatyvai gali būti laikomi įmonėmis. Perdirbimo apibrėžtis pateikiama Reglamente (EB) Nr. 852/2004⁷;
- **geriausias ekologiškų maisto produktų mažmenininkas** – įmonė, sertifikuota pagal Reglamentą (ES) Nr. 2018/848 ir prekiaujanti tik ekologiškais sertifikuotomis prekėmis (išskyrus ne maisto produktus arba maisto produktus, kurių ekologiškų nebūna), kuri atitinka MVĮ apibrėžtį⁸ (įmonė, kurioje dirba mažiau kaip 250 darbuotojų ir kurios metinė apyvarta neviršija 50 mln. EUR ir (arba) bendras metinis balansas neviršija 43 mln. EUR). Kooperatyvai gali būti laikomi įmonėmis;

⁵ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/848 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 834/2007 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32018R0848>).

⁶ 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinio dydžio įmonių apibrėžties (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN>).

⁷ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 852/2004 dėl maisto produktų higienos 2 straipsnio m, n ir o punktuose pateikiamos apibrėžtys:

- m) perdirbimas – iš esmės keičiantis pirminį produktą veiksmas, įskaitant termišką apdorojimą, rūkymą, konservavimą, brandinimą, džiovinimą, marinavimą, ekstrahavimą, išspaudimą ar tų procesų kombinaciją;
- n) neperdirbti produktai – perdirbimo neapdoroti maisto produktai, bet jie gali būti padalinti, perskirti, nupjauti, sukapti, nuimti nuo kaulų, malti, nuo jų gali būti nuimta oda, sugrūsti, supjaustyti, nuvalyti, apkarpyti, išluskštenti, sumalti, atvėsinti, sušaldyti, giliai sušaldyti ar atšildyti;
- o) perdirbti produktai – perdirbimo procese apdoroti neperdirbti maisto produktai. Šiuose produktuose gali būti būtinų jų gaminimui arba suteikiančių produktui ypatingas savybes ingredientų.

⁸ 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinio dydžio įmonių apibrėžties (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN>).

- **Geriausias ekologiškas restoranas / maitinimo paslaugų teikėjas** – įmonė, kurios valgiaraštyje yra tik ekologiški sertifikuoti produktai, kiek tai įmanoma, ir kuri atitinka MVĮ apibrėžtį⁹ (įmonė, kurioje dirba mažiau kaip 250 darbuotojų ir kurios metinė apyvarta neviršija 50 mln. EUR ir (arba) bendras metinis balansas neviršija 43 mln. EUR). Kooperatyvai gali būti laikomi įmonėmis.

2. ES ekologinių iniciatyvų apdovanojimų vertinimo komisija visas reikalavimus atitinkančias paraiškas vertins pagal toliau nurodytus horizontaliuosius apdovanojimų skyrimo kriterijus.

- **Kokybė.** Apdovanojimo gavėjas turi būti parengęs puikią iniciatyvą, suteikiančią tikrą pridėtinę vertę ekologinei gamybai. Tai reiškia gerus projekto rezultatus ir poveikį atsižvelgiant į jo pradinius tikslus. Turi būti matomas projektų poveikis atitinkamoje vietovėje ir teritorijoje ir jų rezultatai, atsižvelgiant į pradžioje nustatytus tikslus.
- **Projekto novatoriškumas pasirinktoje apdovanojimų kategorijoje.** Tai neturėtų būti įprastinės veiklos projektai – juose turėtų atsispindėti nauji požiūriai, būti taikomi nauji organizaciniai metodai arba jais turėtų būti siekiama naujų (arba gerokai) geresnių ekologinės gamybos rezultatų. Kiekvienos kategorijos novatoriškumo vertinimo kriterijai išsamiau aprašyti specialiame jai skirtame skirsnyje.
- **Projekto tvarumo ramsčiai (aplinkos, socialinis ir ekonominis).** Reikia parodyti, kad projektai yra tvarūs ir kokios jų perspektyvos būti savarankiška iniciatyva arba projektu, išsamiai paaiškinti, kaip projektu atsižvelgiama į kiekvieną iš trijų tvarumo ramsčių.
- **Projekto perkeliamumas ir galimybė jį pakartoti bet kur ES.** Reikia parodyti, kad projektas yra gerosios praktikos pavyzdys platesniame (ES) kontekste ir kad jis įkvepia arba gali įkvėpti veikti kitose vietose. Taip pat turėtų būti parodyti geri būdai skleisti informaciją apie projekto tikslus ir rezultatus.

Pareiškėjams bus užduota orientacinių klausimų, parengtų atsižvelgiant į keturis ekologinio žemės ūkio principus ir į tvarumo ramsčius, taip pat bus prašoma pateikti projekto santrauką. Tie klausimai padės pareiškėjams geriau struktūruoti savo atsakymus, o vertinimo komisija galės gauti daugiau informacijos apie pareiškėjus.

⁹ 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinio dydžio įmonių apibrėžties (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN>).